

Samarqand davlat universitetning kattaqo'rg'on filiali Aniq va tabiiy fanlar fakulteti 4-bosqich Matematika ta'lim yo'nalishi talabalariga 7-semestr uchun «Matematika I bo'lim» fanidan yakuniy nazorat savollari

Imtihon shakli: yozma

No	Mavzu	1-QISM “NAZARIY SAVOLLAR 1”	2-QISM “NAZARIY SAVOLLAR 2”	3-QISM “AMALIY SAVOLLAR 1”	4-QISM “AMALIY SAVOLLAR 2”	5-qism “AMALIY SAVOLLAR 3”
1.	Natural sonlar.	Natural son tushunchasi va ta'rifi.	Natural sonlar ustida amallar.	Hisoblang: $45815 \times 45818 - 45814 \times 45816 =$	6 ni berilgan songa ko'paytirganda, hosil bo'lgan son ...44 ko'rinishda bo'lsa, berilgan sonni toping.	Ushbu 33343536...79 sonning raqamlari yig'indisini toping.
2.		Natural sonlar qatorining ko'rinishi.	Natural sonlar yig'indisining formulasi.	8 ga bo'linish belgilarini va unga doir 3 ta misol keltiring.	7 ga bo'linish belgilarini va unga doir 3 ta misol keltiring.	11 ga bo'linish belgilarini va unga doir 3 ta misol keltiring.
3.	Haqiqiy sonlar.	Haqiqiy son tushunchasi.	Haqiqiy sonlar to'plami va uning xarakteristikasi.	Ratsional songa ratsional sonni qo'shsak yana ratsional son hosil bo'ladimi? Misollarda ko'rsating.	Irratsional songa irratsional sonni qo'shsak yana irratsional son hosil bo'ladimi? Misollarda ko'rsating.	Barcha haqiqiy sonlarning teskarisi mavjudmi? Misollar keltiring
4.		Haqiqiy sonning moduli.	Haqiqiy sonlar to'plamining qism to'plamlari.	Ratsional songa ratsional sonni ko'paytirsak yana ratsional son hosil bo'ladimi? Misollarda	Irratsional songa irratsional sonni ko'paytirsak yana irratsional son hosil bo'ladimi? Misollarda	Barcha haqiqiy sonlarning qarama-qarshisi mavjudmi? Misollar keltiring

				ko'rsating.	ko'rsating.	
5.	Nisbat va proporsiya	Nisbat va proporsiya tushunchalari.	Sonni proporsional qismlarga ajratish.	45 sm li kesmani 1:4 nisbatda bo'ling.	57846 soni qaysi songa nisbatan 3 barobar ko'p?	$1^3+2^3+\dots+n^3=(1+2+3+\dots+n)^2$ tenglikni isbotlang.
6.		Proporsiyaning asosiy xossasi va misollarga tatbiqi.	Nisbat va proporsiya mavzusini o'qitishda qanday interfaol metodlardan foydalanish mumkin?	Proporsiyaning asosiy xossasidan foydalanib X ni toping: $5555:5=x:7$	Proporsiyaning asosiy xossasidan foydalanib X ni toping: $3535:7=4545:x$	$1\cdot2+2\cdot3+3\cdot4+\dots+n(n+1)=\frac{n(n+1)(n+2)}{3}$ tenglikni isbotlang.
7.	Ko'phadlar va ular ustida amallar.	Birhad va birhadning standart shakli ta'riflarini keltiring.	O'xshash birhadlar ta'rifi va unga doir misollar keltiring	$y = \frac{1}{x^2 + 5x - 6}$ funksiyaning aniqlanish sohasini toping	$y = \frac{3x + 5}{x^4 - 8x}$ funksiyaning aniqlanish sohasini toping.	Ko'phadni standart shaklga keltiring: $68aacacbcdbc \times 4cbbcbdcac$
8.		Ko'phadlar ustida amallar.	Ko'phadlarni qisqa ko'paytirish formulalari.	Soddalashtiring: $aaac41bcdcbacbc$	$y=x^2-5x+6$ funksiya berilgan. Shu funksiya grafigiga koordinatalari 1)(1;2), 2)(-2;0), 3)(-2;20), 4)(3;0) bo'lgan nuqta tegishli bo'lish yoki bo'lmasligini aniqlang.	Funksiyaning grafigini chizing: $y = \frac{3x+2}{2x-3}$
9.	Algebraik kasrlar va ular ustida amallar.	Algebraik kasr ta'rifini keltiring.	Algebraik kasrning surati nolga teng bo'lishi mumkinmi? Maxrajichi?	Soddalashtiring: $4aa+ccc+3ccb-8ab+4bb+3cbb+bbb$	Surati $5z-3t$ va maxraji $9m+4n$ bo'lgan algebraik kasrni c/d marta orttiring	Surati $8m-9t$ va maxraji $a-5b$ bo'lgan algebraik kasrni $3c/d$ marta orttiring
10.		Algebraik kasrlar ustida	Algebraik kasrlarni	Kasrni qisqartiring: $56bbcad/48btd$	Surati $5z-3t$ va maxraji $9m+4n$ bo'lgan algebraik	Surati $5z-3t$ va maxraji $9m+4n$ bo'lgan algebraik kasrni c/d marta

		bajariladigan amallar.	qisqartirish va soddalashtirishning misollarga tatbiqi.		kasrni c/d marta kamaytiring.	kamaytiring
11.	Kvadrat tenglamalar.	Kvadrat tenglama ta'rifi va unga doir misollar keltiring.	Kvadrat tenglamaning ildizlari.	Kvadrat tenglama kichik ildizining katta ildiziga nisbatini toping: $(x - 3)(x - 5) = 0$	Kvadrat tenglamani Viyet teoremasi orqali yechishga doir 3ta misol keltiring.	Kvadrat tenglamani yechishning Al-Xorazmiy usuli orqali yechishga doir 3ta misol keltiring.
12.		Kvadrat tenglamani yechish usullari.	Kvadrat tenglamani yechishning Al-Xorazmiy usuli.	$(x - 3)(x - 5) = 0$ Kvadrat tenglama ildizlariga tarkari sonlardan boshqa bir kvadrat tenglama tuzing.	Kvadrat tenglama kichik ildizining katta ildiziga nisbatini toping: $(x - 3)(x - 5) = 0$	Kvadrat tenglama qachon yechimga ega bo'lmaydi?
13.	Kvadrat funksiya. Kvadrat tengsizliklar.	Kvadrat funksiya.	Kvadrat tengsizliklar.	Kvadrat funksiya uchini toping: $(x - 3)(x - 5) = 0$	Kvadrat funksiya nollarini toping: $(x - 3)(x - 5) = 0$	Kvadrat funksiyaning koordinata o'qlari bilan kesishish nuqtalarini toping: $(x - 3)(x - 5) = 0$
14.		Kvadrat funksiyaning aniqlanish va qiymatlar sohasi.	Kvadrat tengsizliklarni yechish usullari.	Yeching: $(x - 3)(x - 5) > 0$	Agar $f(x) = \frac{1}{1-x}$ bo'lsa, $f(f(f(x)))$ topilsin	Yeching: $(x - 3)(x - 5) \leq 0$
15.	Tengsizliklar.	Tengsizliklar. Chiziqli tengsizliklar va ularni yechish.	Kvadratik tengsizliklar va ularni yechish.	Chiziqli tengsizlikka 5 ta misol keltiring	Kvadratik tengsizlikka 5 ta misol keltiring.	Tengsizlikni belgilash kiritib ishlashga doir misollar keltiring.
16.		Tengsizliklarni belgilash kiritib yechish va unga doir misollar.	Irratsional tengsizliklar va ularni yechish ketma-ketligi.	$3\cos 5x > 3$ tengsizlikni yeching.	Tengsizlikni yeching: $4x - x^3 = 0$	$4\sin x < 8\cos x \sin x$
17.	Tenglamalar va	Tenglama va	Qo'sh	Berilgan $f(x)$	Berilgan funksiyaning Ox	Quyidagi funksiyaning grafigini

	tengsizliklar sistemasi.	tengsizliklar ta'riflari.	tengsizliklar va ularni yechish.	funksiyaning x_0 nuqtada urinmasini tuzing. $f(x) = 2x^2 - 4$, $x_0 = 3$	o'qini kesib o'tuvchi nuqtalarini toping: $f(x) = \sin x$	chizing. $f(x) = \frac{ x+2 }{x+2}$
18.		'Tenglama yechimi" ning ta'rifi	Kubik tenglamalar va ularning yechimi.	Quyidagi funksiyaning grafigini chizing va A ning qanday qiymatlarida uzluksiz bo'lishini aniqlang $f(x) = \begin{cases} \frac{(1+x)^n - 1}{x}, & \text{agar } x \neq 0 \text{ bo'lsa} \\ A, & \text{agar } x = 0 \text{ bo'lsa} \end{cases}$	Quyidagi funksiyaning grafigini chizing: $f(x) = \begin{cases} \frac{x^2 - 9}{x - 3}, & \text{agar } x \neq 3 \text{ bo'lsa}, \\ A, & \text{agar } x = 3 \text{ bo'lsa}. \end{cases}$	Quyidagi funksiya A ning qanday qiymatlarida faqat I chorakda yotadi. $f(x) = \begin{cases} (1+x)^{\frac{1}{x}}, & \text{agar } x \neq 0 \text{ bo'lsa} \\ A, & \text{agar } x = 0 \text{ bo'lsa} \end{cases}$
19.		Arifmetik progressiya tushunchasi va uning xossalari.	Arifmetik progressiyaning n -hadi va n ta hadi yig'indisining kelib chiqishi.	<i>ushbu</i> $\sin x - \cos x > 0$ <i>Tengsizlikni yeching.</i>	Arifmetik progressiyaning juft o'ringdagi hadlari yig'indisini toping: 4,11,18,...,319	Arifmetik progressiyaning toq o'ringdagi hadlari yig'indisini toping: 4,11,18,...,319
20.	Arifmetik progressiya.	Arifmetik progressiyaga keluvchi sodda masalalar va yechimi.	Arifmetik progressiya i. Juft nomerli; ii.Toq nomerli hadlarining yig'indisi uchun formulaning kelib chiqishi.	Quyidagi funksiya grafigini chizing va o'sish, kamayish oraliqlarini ko'rsating: $g(x) = 1 + x^2$	<i>Uzluksiz funksiya xossalariidan foydalanib, ushbu</i> $\sin x - \cos x > 0$ <i>tengsizlik echilsin.</i>	$f(x)$ va $g(x)$ funksiyalar uzluksiz va bir xil davrli bo'lsin. Agar $\lim_{x \rightarrow \infty} [f(x) - g(x)] = 0$ bo'lsa, $f(x) = g(x)$ bo'lishi isbotlansin
21.	Geometrik progressiya.	Geometrik progressiyaga keluvchi sodda	Geometrik progressiya i. Juft nomerli; ii.Toq	Geometrik progressiyaning juft	Geometrik progressiyaning toq o'ringdagi hadlari	Geometrik progressiyaning hadlari yig'indisini toping:

		masalalar va yechimi.	nomerli hadlarining yig'indisi uchun formulaning kelib chiqishi.	o'rindagi hadlari yig'indisini toping: 3,18,...,3888	yig'indisini toping: 3,18,...,3888	3,18,...,3888
22.		Geometrik progressiya tushunchasi va uning xossalari.	Geometrik progressiyaning n-hadi va n ta hadi yig'indisining kelib chiqishi.	<i>Ushbu</i> $f(x) = \sin x$ Davri, juft yoki toqligini ko'rsating.	Geometruk progressiya n ta hadi yig'indini formulasini kelib chiqishini ko'rsating.	$y = f(x)$ funksiyaning grafigini chizing va aniqlanish, qiymatlar sohasini toping. $f(x) = \frac{1}{x}$
23.	Trigonometriya elementlari.	Birlik aylanada burchak sinusi, kosinusi, tangensi va kotangensi.	Tigonometrik formulalar. Burchakning yig'indisi, ayirmasi, yarim burchak va darajani pasaytirish formulalari.	Soddalashtiring: $\cos x \sin x - 5 \operatorname{tg} x \cos^3 x$	Berilgan funksiyaning aniqlanish sohasi toping $y = \sin \left[\cos^2 (\operatorname{tg}^3 x) \right]$	Quyidagi funksiyaning grafigini chizing $y = \sqrt[3]{\frac{1+x^3}{1-x^3}}$
24.		Trigonometrik funksiyalar va ularning xossalari.	Teskari trigonometrik funksiyalar va ularning xossalari.	$Y = \cos 5x$ funksiya grafigini chizing va $y = \cos x$ bilan taqqoslang.	Berilgan funksiyaning $f'(x)$ topilsin: $y = \sqrt[m+n]{(1-x)^m (1+x)^n}$	$Y = \sin 3x$ funksiya grafigini chizing va $y = \sin x$ bilan taqqoslang.

25.	Trigonometrik keltirish formulalari.	Trigonometrik keltirish formulalari.	Universal trigonometrik almashtirish formulalari.	Soddalashtiring: $\cos^4x + \sin^4x + 1$	Soddalashtiring: $\cos^4x + \sin^4x + 1$	Soddalashtiring: $\cos^6x - \sin^6x + \cos x$
26.		Trigonometrik ko'paytmani trigonometrik yig'indiga keltirish formulalari	Darajani pasaytirish formulalariga doir misollar.	Soddalashtiring: $\cos^4x + \sin^4x - \sin^3 + 4$	Soddalashtiring: $\cos^4x + \sin^4x - \cos 4x + 3$	Soddalashtiring: $\cos^6x - \sin^6x + \cos x + \sin x$
27.	Ma'lumotlar tahlili.	Ma'lumotlar tahlili va moda tushunchalari.	Ma'lumotlar tahlili va mediana tushunchalari.	1,5,6,5,6,9,5,9,9,7,9,3,4,1,4,3,9,18,1,7 sonlar ketma-ketligining modasini toping.	1,5,6,5,6,9,5,9,9,7,9,3,4,1,4,3,9,18,1,7 sonlar ketma-ketligining medianasini toping.	1,5,6,5,6,9,5,9,9,7,9,3,4,1,4,3,9,18,1,7 sonlar ketma-ketligining kengligini toping.
28.		Ma'lumotlar tahlili va kenglik tushunchalari.	Moda va mediananing misollarga tatbiqi.	1,5,6,5,6,9,5,9,9,7,9,3,4,1,4,3,9,18,1,7 sonlar ketma-ketligining o'rta arifmetigini toping.	$x_0 = 1$ nuqtada urinma tenglamasini tuzing $f(x) = \sin(2x - 3)$	$f(x) = \sin(x + 1)\sin(x + 2)$ funksiyaga $x_0 = -1$ nuqtada o'tkazilgan urinma tenglamasini tuzing
29.	Kombinatorika elementlari.	Kombinatorika elementlari. O'rinlashtirishlar.	Kombinatorika elementlari. O'rin almashtirishlar.	6ta fanni 1 kunga necha xil qilib joylab dars jadval tuzish mumkin	Talaba 4 ta fan bo'yicha qo'shimcha tayyorlanish uchun ularning har biriga haftaning bir kunini ajratmoqchi bo'ldi. Talaba hafta kunlarini fanlarga necha xil usulda taqsimlashi mumkin?	Futbol chempionatida 16 ta komanda qatnashadi. Komandalarning oltin, kumush, bronza medallar va oxirgi 3 ta o'rinni egallaydigan variantlari nechta bo'ladi?
30.		Kombinatorika tarixi va mustaqil fan sifatida ajralib chiqishi.	Kombinatorika tushunchasi. Guruhlashlar va ularning amaliy tatbiqi.	Quyidagi funksiyaning eng katta va eng kichik qiymatlarining mavjudligi aniqlansin va mavjud bo'lgan holda ular topilsin	Quyidagi funksiyaning eng katta va eng kichik qiymatlari topilsin. $y = x^3 - 3x^2 - 9x + 35$ $(-4 \leq x \leq 4)$	N ta elementdan berilgan ikkita elementni yonma-yon turmaydigan nechta o'rin almashtirish yasash mumkin?

				$y = \sqrt[3]{(x^2 - 2x)^2}$ $(0 \leq x \leq 3)$		